

**Elvira Shevchenko, Andrei Taradaniuk,
Yelizaveta Nikalayeuskaya, Agnieszka Kozak**
Koło Naukowe studentów Turystyki i Rekreacji
Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
Wydział Nauk o Zdrowiu, Zakład Turystyki i Rekreacji

MOTYWACJE PODJĘCIA STUDIÓW I OCZEKIWANIA EDUKACYJNE I ZAWODOWE STUDENTÓW TURYSTYKI I REKREACJI PAŃSTWOWEJ SZKOŁY WYŻSZEJ IM. PAPIEŻA JANA PAWŁA II W BIAŁEJ PODLASKIEJ

Streszczenie

Celem artykułu była analiza motywów studiowania i oczekiwań osób uczących się w PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej na kierunku Turystyka i rekreacja. Poruszana problematyka wydaje się istotna ze względu na fakt trwających od kilku lat zmian na rynku edukacyjnym.

Badania przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego korzystając z techniki ankiety. Autorską ankietę przeprowadzono wśród 100 studentów kierunku Turystyka i rekreacja PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Badania przeprowadzono w marcu 2021 roku.

Badania wykazały, że studenci w większości świadomie dokonują wyboru uczelni i podejmują studia na kierunku Turystyka i rekreacja z zamiłowaniem do turystyki. Młodzi ludzie oczekują ciekawego harmonogramu zajęć, zagranicznych wyjazdów i interesującej oferty edukacyjnej. Oczekują także że uczelnia pomoże im w karierze zawodowej.

Studenci podejmują studia, kierując się przede wszystkim zainteresowaniami i sytuacją na rynku pracy, mają sprecyzowane zainteresowania i dosyć klarowną wizję swojej przyszłości zawodowej. Młodzi ludzie w większości świadomie dokonują wyboru uczelni podejmując studia na wybranym kierunku z zamiłowaniem do turystyki i rekreacji. Zdecydowana większość badanych wśród motywów związanych ze studiowaniem wskazała na możliwość znalezienia ciekawej i dobrze płatnej pracy w przyszłości.

Słowa kluczowe: motywacja studiowania, oczekiwania edukacyjne, studenci, uczelnia

Wstęp

Podstawowymi celami studiowania powinno być podnoszenie kompetencji, w tym w szczególności zdobywanie wiedzy, rozwój zainteresowań, nauka kry-

tycznego myślenia i nabywanie doświadczeń zawodowych w czasie wolnym od nauki, a także kształtowania cech osobowościowych potrzebnych w pracy zawodowej. Dla studentów studia powinny być świadomą i celową drogą do kariery zawodowej. Można jednak odnieść wrażenie, że dla wielu są one celem samym w sobie. Ważne jest dla nich uzyskanie dyplomu, bycie studentem, a często mniej ważne zdobycie odpowiedniej wiedzy, zarówno ogólnej jak i ukierunkowanej na przyszłą pracę zawodową (Jarecki, 2015). Kierunek Turystyka i rekreacja cieszy się dużym zainteresowaniem. Nasuwa się pytanie o przyczynę chęci kształcenia w zakresie turystyki i rekreacji, a także o oczekiwania edukacyjne i zawodowe młodych ludzi. Uzyskanie odpowiedzi na podstawie przeprowadzonych badań może być przyczynkiem do ulepszenia oferty kształcenia na kierunku Turystyka i rekreacja, wypracowania wzorców edukacyjnych, które zaspokoją potrzeby studentów.

W ostatnich latach na rynku usług edukacyjnych, a zwłaszcza usług świadczonych przez szkolnictwo wyższe zachodzą duże zmiany. Z jednej strony mamy do czynienia z dużą podażą uczelni, z drugiej natomiast z trwającym niżem demograficznym. Sytuacja ta wymusza na uczelniach wyższych potrzebę wzmoczonych działań marketingowych, których celem jest nawiązanie i utrzymanie stałych relacji z odbiorcami ich oferty. Wyższe uczelnie stanęły też przed nowymi wyzwaniami. Muszą zmagać się z rosnącymi aspiracjami edukacyjnymi społeczeństwa a także z dużą konkurencyjnością na rynku usług edukacyjnych. W związku z powyższym podjęto próbę określenia motywów podjęcia studiów a także oczekiwań z nimi związanych przez studentów PSW na kierunku Turystyka i rekreacja Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Inspiracją dla badań w tym zakresie była także publikacja autorów Liba i Stebila (2017) oraz Wroczyńskiej (2013), którzy podjęli próbę wyjaśnienia rozpoczęcia studiów w różnych uczelniach w Polsce i za granicą. O aktualności tego zagadnienia świadczy również fakt, że wielu autorów podejmowało podobne wysiłki badawcze dotyczące innych kierunków studiów m.in.: Sławecki, Wach-Kąkolewicz (2012), Omelan, Furgała-Selezniow, Skrzypczak (2013), Kaspera (2017), Adamska (2018).

Metodyka badań

Celem artykułu była analiza motywów studiowania i oczekiwań osób uczących się w PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej na kierunku Turystyka i rekreacja. Poruszana problematyka wydaje się istotna ze względu na fakt trwających od kilku lat zmian na rynku edukacyjnym. W części teoretycznej scharakteryzowano zjawisko motywacji do uczenia się, część empiryczna natomiast zawiera prezentację wyników badań prowadzonych wśród studentów PSW w Białej Podlaskiej. Badaniami objęto 100 studentów kierunku Turysty-

ka i rekreacja. Celem badań było uzyskanie odpowiedzi na następujące pytania badawcze: Czym kierowali się studenci podejmując decyzje o wyborze studiów na kierunku Turystyka i rekreacja? Jakie oczekiwania wobec oferty edukacyjnej mają studenci? Jakie są ich plany zawodowe na przyszłość? Badania przeprowadzono w marcu 2021 roku metodą sondażu diagnostycznego korzystając z techniki ankiety.

Motywacja i jej rola w procesie studiowania

Procesy motywacyjne są podstawą aktywności człowieka. Znaczenie słowa motywacja rozumiane jest najogólniej jako proces regulacji, który steruje czynnościami człowieka tak, aby doprowadziły one do osiągnięcia określonego celu, wyniku (Encyklopedia organizacji i zarządzania, 1991). Jedną z klasyfikacji motywacji pokazuje, że ludzie w swoim działaniu kierują się motywacją wewnętrzną lub zewnętrzną. Motywacja wewnętrzna pochodzi z wnętrza, to znaczy, że jednostka angażuje się w jakieś działanie dla samego działania, podejmuje aktywność z wyboru, intencjonalnie, ponieważ jest ona przyjemna i wzbudza zainteresowanie (Zimbardo, 2012). Zachowania wynikające z motywacji wewnętrznej podejmowane są bez wysiłku i często z dużym zaangażowaniem emocjonalnym i/lub poznawczym, natomiast zachowania motywowane czynnikami zewnętrznymi wymagają wysiłku i dodatkowych wzmocnień, najczęściej pochodzących z otoczenia społecznego. Z reguły uczniowie czy studenci motywowani zewnętrznymi w toku swojej edukacji nie potrafią podjąć jakiegokolwiek aktywności uczenia się bez przysłowiowego „kija i marchewki”. Brak wzmocnień zarówno pozytywnych (nagrody) lub negatywnych (kary) z otoczenia sprawia, że ustają w swoich dążeniach. Dlatego niezmiernie ważne jest, aby nawet jeśli początkowa motywacja towarzysząca studiowaniu ma tylko i wyłącznie charakter zewnętrzny, starać się kształtować zainteresowania, szukać pasji i rozbudzać w sobie ciekawość poznawczą. Zmiana motywów zewnętrznych na wewnętrzne dostarczy studentowi satysfakcji i zadowolenia, jakie wynika z uczenia się, ale przede wszystkim pozwoli studentowi przetrwać trudne chwile i lepiej znieść porażki.

Wyniki badań

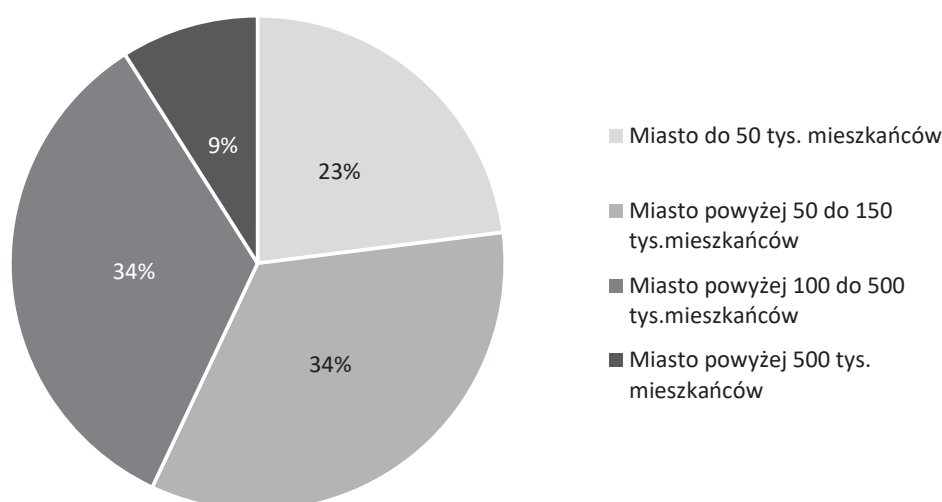
W badaniach wzięło udział 100 respondentów, byli to w zdecydowanej większości studenci studiów licencyjnych (74%), pozostali (26%) reprezentowali studia magisterskie. Wszyscy ankietowani byli studentami kierunku Turystyka i rekreacja PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. W badaniach wzięło udział więcej kobiet (61%) niż mężczyzn (39%) (tabela 1).

Tab. 1. Wiek i struktura respondentów

Respondenci		Odsetek
Płeć	Kobiety	61%
	Mężczyźni	39%
Wiek	Poniżej 18	6%
	18- 25	76%
	26 - 35	9%
	Powyżej 36 lat	9%

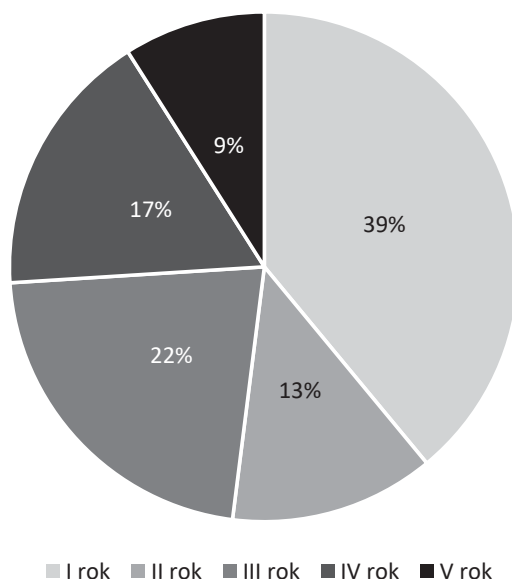
Źródło: opracowanie własne.

Uwzględniając miejsce pochodzenia studentów, można stwierdzić, że badana zbiorowość cechowała się zróżnicowaniem. 34% studentów pochodziło z miast liczących od 50 do 150 tys. mieszkańców oraz od 100 do 500 tys. mieszkańców, 23% zamieszkiwało w miastach liczących do 50 tys. mieszkańców, a zaledwie 9% w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców (ryc. 1).

Ryc. 1. Miejsce stałego zamieszkania respondentów

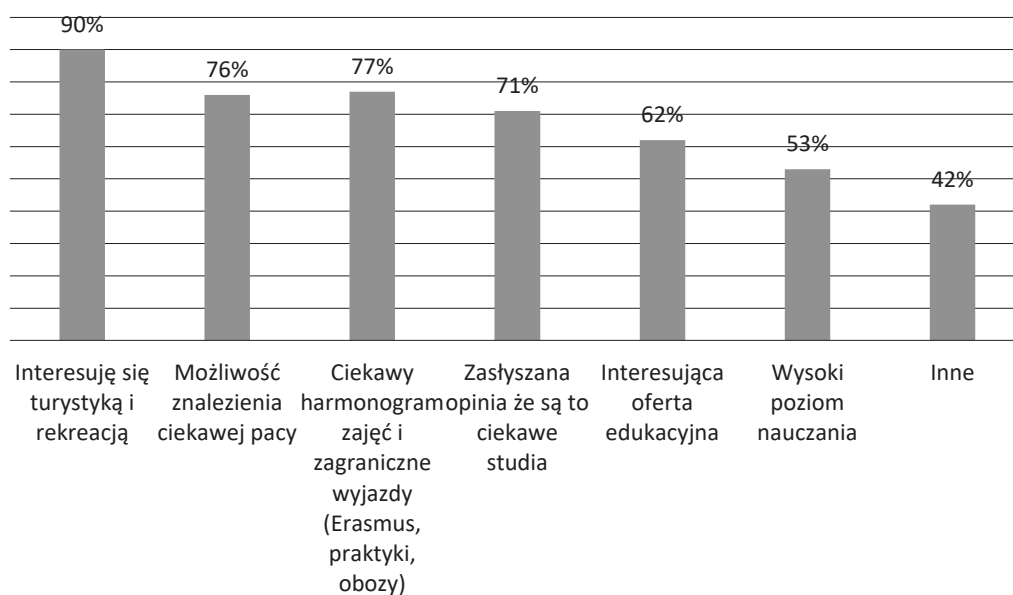
Źródło: opracowanie własne.

Większość ankietowanych (39%) było studentami 1 roku studiów licencjackich, 13% respondentów to studenci 2 roku studiów lic, 22% reprezentowała 3 rok studiów licencjackich. 17% badanych reprezentowało 1 rok a 9% 2 rok studiów magisterskich. Wyniki przedstawiono na rycinie 2.

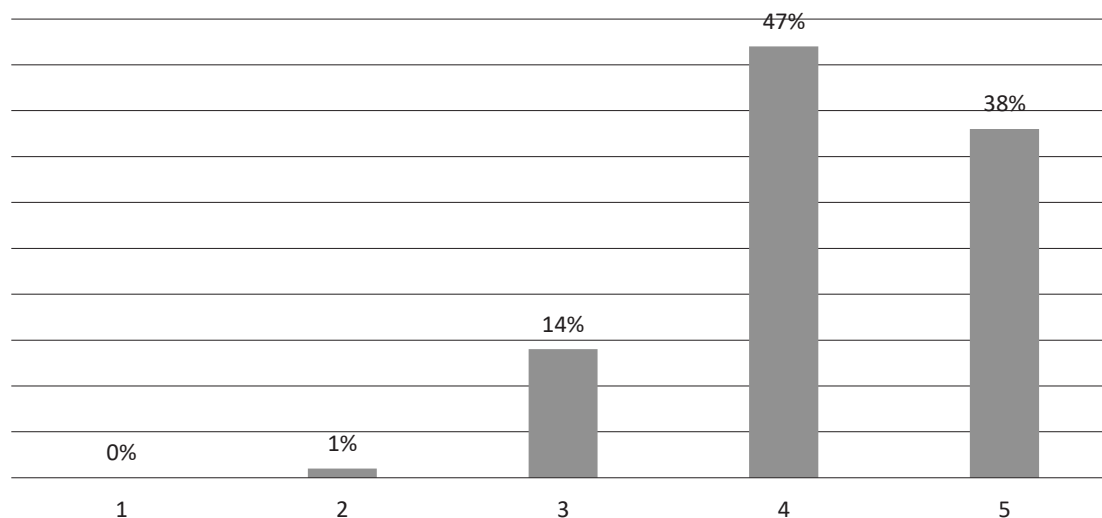
Ryc. 2. Rok studiów respondentów
Źródło: opracowanie własne.

Pierwsze pytanie odnosiło się do motywów którymi kierowali się badani studenci, podejmując studia na kierunku Turystyka i rekreacja. Wyniki z badań uprawniają do postawienia wniosku, że dla wielu studentów otrzymanie dobrej, zgodnej z oczekiwaniami i dobrze płatnej pracy to czynnik, który motywuje ich do podejmowania wysiłków związanych ze studiowaniem. Rozkład odpowiedzi przedstawiono na rycinie 3.

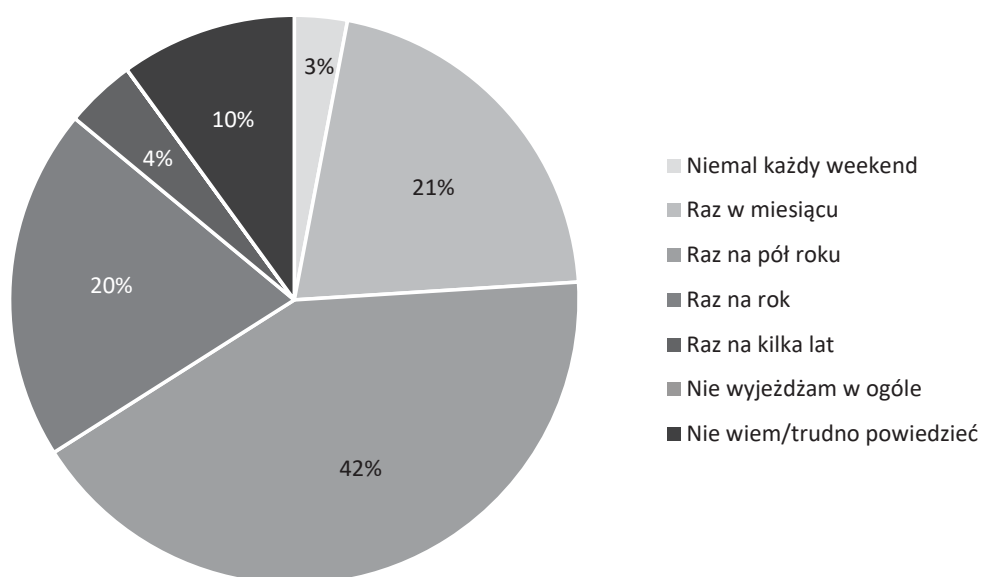
Ryc. 3. Czynniki decydujące o wyborze kierunku studiów Turystyka i Rekreacja w PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
Źródło: opracowanie własne.

Badania wykazały, że w większości studenci kierunku Turystyka i rekreacja są zadowoleni z dokonanego wyboru kierunku studiów. Na pytanie o zadowolenie z dokonanego wyboru kierunku studiów otrzymano następujący rozkład odpowiedzi: bardzo zadowolony 38%, zadowolony 47%, średnio zadowolony 14%, niezadowolony 1% i 0 % bardzo niezadowolony (ryc. 4).

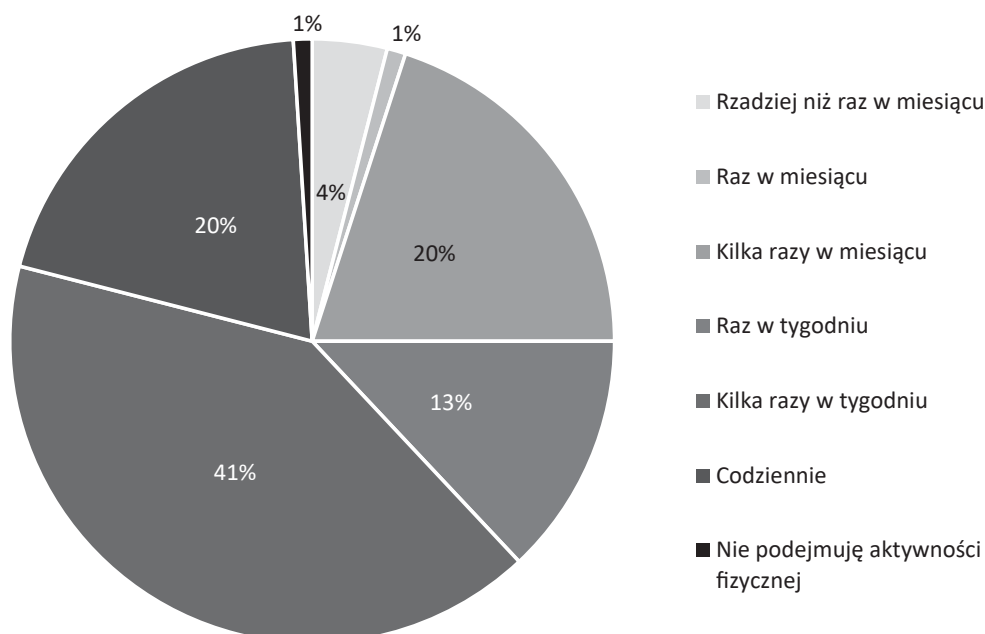
Ryc. 4. Poziom satysfakcji z dokonanego wyboru kierunku/typu studiów
Źródło: opracowanie własne.

Zainteresowanie jakąkolwiek dziedziną jest zwykle wynikiem osobistego spotkania z nią czy uczestnictwa w niej, dlatego też zapytano studentów, czy i jak często uprawiają turystykę. Wyniki przedstawiono na rycinie 5.

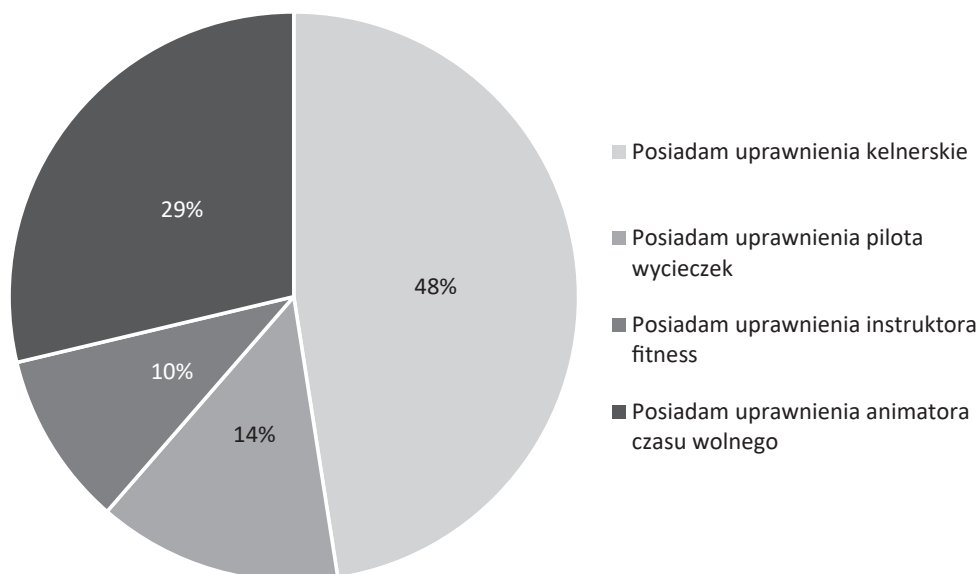
Ryc. 5. Podejmowanie aktywności turystycznej przez studentów TIR PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
Źródło: opracowanie własne.

Odnosząc się do sfery rekreacji zapytano studentów czy są regularnie aktywni w czasie wolnym. Mniej niż połowa studentów (41%) uznała siebie za aktywnych ruchowo kilka razy w tygodniu. Tylko 20% badanych podejmuje aktywność fizyczną każdego dnia. Takie odpowiedzi sugerują, że osoby, które wybierają kierunek Turystyka i rekreacja są umiarkowanie aktywne ruchowo (ryc. 6).

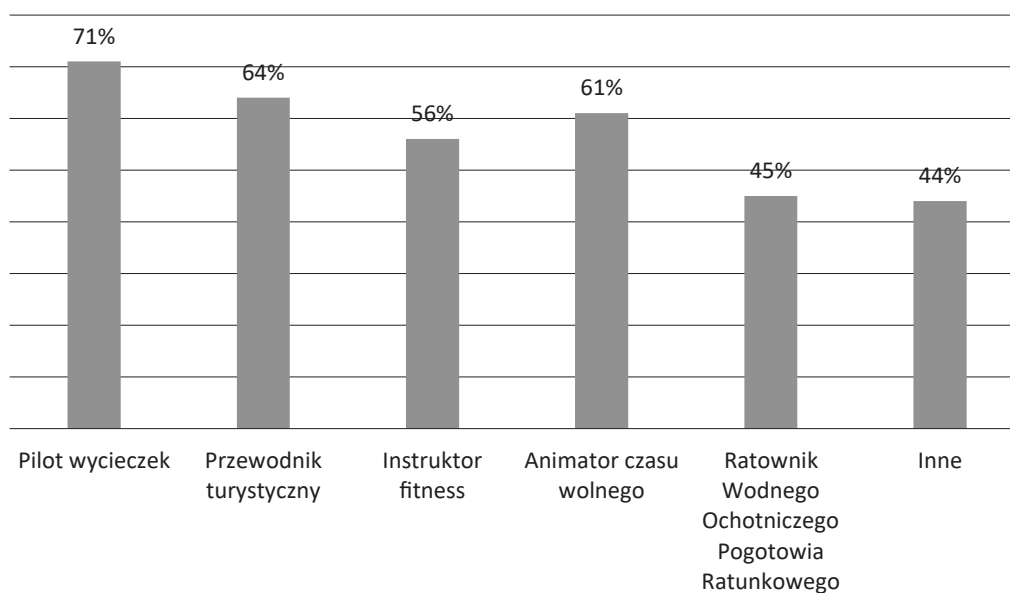
Ryc. 6. Ocena poziomu aktywności ruchowej respondentów
Źródło: opracowanie własne.

Przy założeniu, że badani studenci interesują się turystyką/rekreacją, istotne było ustalenie, jak duże jest to zainteresowanie i czy wykracza poza potrzeby przeciętnego turysty. Ankietowanych zapytano o działania mające na celu przygotowanie się do funkcjonowania na rynku pracy a także o posiadane kwalifikacje w zakresie turystyki/rekreacji. Studenci wskazali, że posiadają kwalifikacje w zakresie turystyki, które mogą wykorzystać w pracy zawodowej. Były to uprawnienia: kelnerskie (48%), animatora czasu wolnego (29%), pilota wycieczek (14%) i instruktora fitness (10%). Wyniki badań zaprezentowano na rycinie 7.

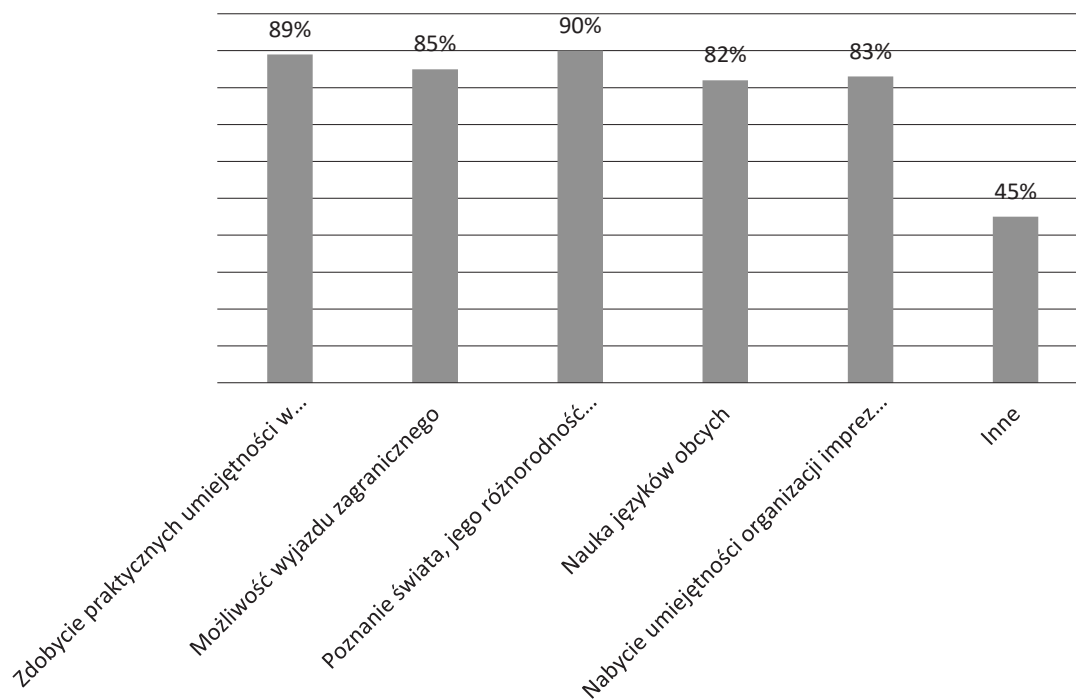
Ryc. 7. Kwalifikacje w zakresie turystyk i rekreacji studentów Turystyki i rekreacji PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
Źródło: opracowanie własne.

Analizując opinie studentów na temat umiejętności zawodowych jakie chcieliby zdobyć w toku studiów ustalono, że ich oczekiwania były w tym zakresie wysokie. Studenci kierunku Turystyka i rekreacja zadeklarowali, że w czasie trwania studiów chcieliby uzyskać dodatkowe uprawnienia z zakresu turystyki i rekreacji (ryc. 8).

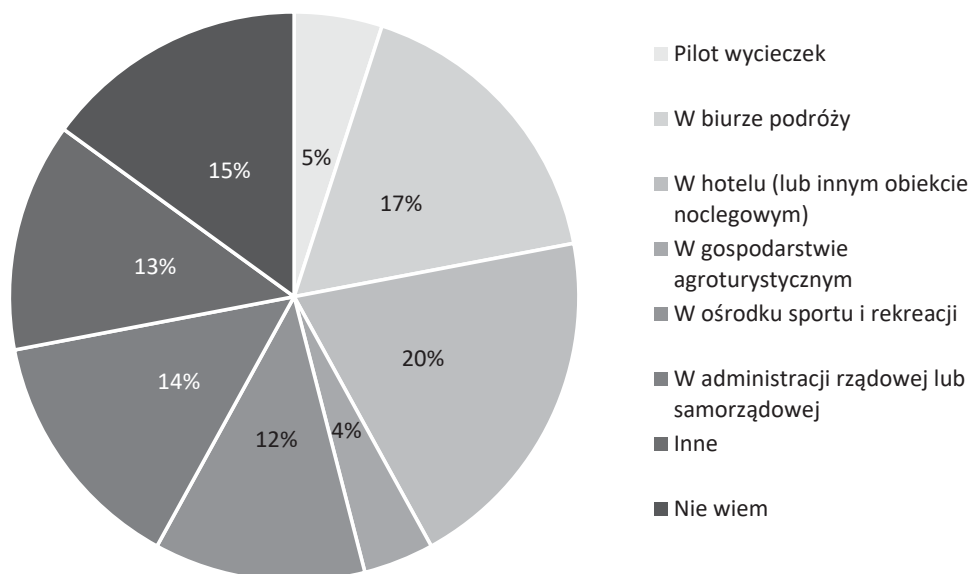
Ryc. 8. Chęć uzyskania dodatkowych uprawnień z zakresu turystyki i rekreacji studentów Turystyki i rekreacji PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
Źródło: opracowanie własne.

Kluczowym elementem podjętych badań było zdiagnozowanie oczekiwań wobec oferty edukacyjnej jakie mają studenci kierunku Turystyka i rekreacja. Na bazie uzyskanych wyników (ryc. 9) ustalono hierarchię czynników, pokazującą oczekiwania studenta kierunku Turystyka i rekreacja wobec oferty edukacyjnej uczelni.

Ryc. 9. Oczekiwania wobec oferty edukacyjnej na kierunku Turystyka i rekreacja w PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej
Źródło: opracowanie własne.

W ostatnim pytaniu poproszono respondentów o wskazanie dziedziny, z którą chcieliby związać swoje życie zawodowe. Większość studentów precyzyjnie określiła, gdzie chciałyby pracować w przyszłości. Odpowiedzi przedstawiono na rycinie 10.

Ryc. 10. Preferowane miejsce zatrudnienia w przyszłości
Źródło: opracowanie własne.

Podsumowanie i wnioski

- Na podstawie przeprowadzonych badań sformułowano następujące wnioski:
- studenci podejmują studia, kierując się przede wszystkim zainteresowaniami i sytuacją na rynku pracy,
 - studenci mają sprecyzowane zainteresowania i dosyć klarowną wizję swojej przyszłości zawodowej,
 - młodzi ludzie w większości świadomie dokonują wyboru uczelni podejmując studia na kierunku Turystyka i rekreacja z zamiłowaniem do turystyki i rekreacji,
 - zdecydowana większość przebadanych studentów wśród motywów związanych ze studiowaniem turystyki i rekreacji wskazała na możliwość znalezienia ciekawej i dobrze płatnej pracy w przyszłości,
 - respondenci wybierając kierunek studiów kierowali się interesującą ofertą edukacyjną, natomiast ponad połowa badanych jako powód podjęcia studiów wskazała wysoki poziom nauczania,
 - studenci Turystyki i rekreacji są usatysfakcjonowani z dokonanego wyboru kierunku studiów i oczekują ciekawego harmonogramu zajęć a także zagranicznych wyjazdów,
 - oprócz formalnego wykształcenia w branży turystycznej (zdobycie praktycznych umiejętności w zakresie prowadzenia działalności turystycznej, umiejętności pracy w przedsiębiorstwach turystycznych, nauki języków obcych), badane osoby oczekują, że w toku studiów uzyskają dodatkowe uprawnienia i kwalifikacje w postaci różnorodnych kursów.

Dla władz uczelni, nauczycieli akademickich oraz dla przyszłych pracodawców szczególnie istotnym zagadnieniem jest motywacja do uczenia się, studiowania, a w szerszym ujęciu także do rozwoju zawodowego. Tematyka ta jest niezwykle aktualna, szczególnie w kontekście zmian zachodzących w ostatnim czasie w obszarze rynku pracy i szkolnictwa wyższego. Kierunek Turystyka i rekreacja na obecnym Wydziale Nauk o Zdrowiu PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej „zadebiutował” w pierwszym roku akademickim 2000/2001. Dla nauczycieli akademickich jest to ogromne wyzwanie, zarówno dydaktyczne, jak i naukowe, ale też wielka odpowiedzialność wobec młodych ludzi, którzy tak licznie zadeklarowali chęć nauki na tym kierunku. Dlatego przeprowadzone wśród studentów Turystyki i rekreacji badania dotyczące motywów, którymi się kierowali, podejmując studia, a przede wszystkim – ich oczekiwań edukacyjnych i zawodowych, należy uznać za bardzo istotne. Bardzo istotne jest również świadome kształtowanie programów studiów oraz konkretnych zajęć lekcyjnych w taki sposób, aby wyposażały studentów w wiedzę, umiejętności i postawy, które rzeczywiście ułatwią im wejście na rynek pracy, a także przygotowują ich do wyboru i realizacji własnej ścieżki rozwoju zawodowego. W podsumowaniu analizowanego na podstawie 100 ankiet zagadnienia motywów studiowania i oczekiwań młodzieży należy zaznaczyć, że prezentowane na łamach niniejszego artykułu badania mają charakter pilotażowy i odnoszą się do studentów uczących się w Białej Podlaskiej. W celu dalszego zbadania zjawiska wskazane jest przeprowadzenie podobnych analiz w innych ośrodkach akademickich na terenie kraju.

Piśmiennictwo

1. Adamska, M. (2018). *Oczekiwania studentów wobec kadry dydaktycznej jako czynniki warunkujące poprawę kapitału relacyjnego uczelni*. Minibrn 4 (30) Marketing instytucji naukowych i badawczych, Warszawa, s. 35-56.
2. Encyklopedia organizacji i zarządzania, PWE, Warszawa 1991, s. 283.
3. Jarecki, W. (2015). *Motywacje przy podejmowaniu studiów wyższych ekonomicznych*. Annales Etyka w życiu gospodarczym vol. 18, nr 3, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 133-141.
4. Kapera, I. (2017). *Motywy wyboru i oczekiwania studentów z Ukrainy wobec kształcenia na kierunkach związanych z turystyką*. Turyzm 27/1, Warszawa, s. 19-23.
5. Lib, W., Stebila, J. (2017). *Motywy podjęcia studiów przez absolwentów szkół średnich w Polsce i Słowacji – w świetle badań porównawczych*. Wydawnictwo UR, Rzeszów, s. 51-56.
6. Omelan, A., Furgała-Selezniow, G., Skrzypczak, A. (2013). *Motywy podejmowania studiów oraz oczekiwania edukacyjne i zawodowe studentów tury-*

- styka i rekreacja na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie.* (W) R. Pawlusiński (red.) *Współczesne uwarunkowania i problemy w rozwoju turystyki*, Wydawnictwo UJ, Kraków, s. 477-484.
7. Sławecki, B., Wach-Kąkolewicz, A. (2018). *Rozwój zawodowy – motywy podejmowania aktywności uczenia się*, „E-mentor” nr 4 (26), s. 150-165.
 8. Wroczyńska, A. (2013). *Oczekiwania współczesnych studentów wobec uczelni wyższych – prezentacja wyników prowadzonych badań*. BAS, Nr 3(35) Uniwersytet Warszawski, Warszawa, s. 249-272.
 9. Zimbardo, P.G., Johnson, R.L., McCann, V. (2011). *Psychologia. Kluczowe koncepcje*, Tom 2. *Motywacja i uczenie się*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s. 62-63.

Liczba znaków ze spacjami: 16 503 + grafika